

Věc: Posudek vedoucího magisterské práce

Název magisterské práce:

Značky na dnech středověkých keramických nádob v jihozápadních Čechách. Nálezy v kontextu raně a vrcholně středověkého osídlení na okrese Klatovy.

**Autor: Bc. Martin Pták
2012**

Volba tématu

Zvolené téma patří do oblasti studia dějin osídlení a materiálové kultury s užším vztahem k archeologii a historii raně až vrcholně středověkého období.

Práce řeší historicko-archeologické poznání dvou do určité míry samostatných badatelských úkolů (etapové dějiny regionálního osídlení a specifická složka dobové hmotné kultury), jejichž výsledky lze ve vzájemné kombinaci využít pro co nejobektivnější charakteristiku stanovených cílů, tj. všestranného pohledu na značky na dnech středověkých keramických nádob. Z tohoto hlediska se jedná nejen o téma badatelsky závažné a oborově žádoucí, ale zároveň i velmi složité, které vyžaduje od autora nadstandardní znalosti.

Lze proto ocenit, že si M. Pták - i přes úskalí, na která při vybírání tématu vedoucí práce upozornil – dané téma zvolil a rozhodl se ho řešit díky hluboké znalosti obou samostatných podtémat, vycházejících jak ze znalosti regionu ¹, tak dlouhodobého zájmu o středověkou keramiku.

Metodologie

Koncepce magisterské práce odpovídá shora naznačenému schématu. Z metodologického hlediska je důležité, že autor pracoval jak s odbornou literaturou, tak s prameny a v rámci přehledů, soupisů ad. postupují i deskripční či přehledové stati autorovy komentáře, a to ve formě kriticko-analytického hodnocení. Pro doložení v textu konstatovaných skutečností využil nejen statistických metod a různých forem grafických prezentací, ale aplikoval i moderní techniky zpracování obrazové dokumentace ad. Tam, kde to práce vyžadovala, jsou využity komparativní analýzy. Za příkladné lze považovat praktické ověřování teoretických poznatků a předpokladů experimentem.

Práci doplňuje samostatný svazek obrazových příloh, na něž je v textu odkazováno. I tato addenda odráží hlubokou autorovu znalost prostředí i studované materie, jeho osobní podíl na vyhledání a zdokumentování sbírkového fondu, ale i samostatný přístup k metodice dokumentace a evidence i

---

¹ M. Pták: Kolonizace jihozápadních Čech (hmotné doklady osídlení 10.-13. století na k.ú. Kolinec). Bakalářská práce na FF JU v Českých Budějovicích, obor archeologie, r. 2008.

k prezentaci materiálu (tabulky, vzorníky ad.), což lze pozitivně hodnotit nejen z hlediska badatelského, ale i muzeologického.

Obsah magisterské práce

To, jaké cíle si magisterská práce klade a z jakých podkladů a pramenné základny vychází, objasnil M. Pták v úvodní kapitole (kap. 1), kde zároveň nastínil i její strukturu. Autor do samostatného bloku vyčlenil pojednání o historickém hrnčířství (kap. 2) včetně vývoje a současného stavu poznání značek na dnech keramických nádob (kap. 3), po němž následuje přehled o přírodních podmínkách regionu (kap. 4), vývoji jeho středověkého osídlení (kap. 5) a katalog lokalit s odkazy na archeologické nálezy s důrazem na středověkou keramiku (kap. 6). V této části předložené práce je nutno ocenit metodický přístup autora, který se nezaměřil pouze na lokality s výskytem tzv. hrnčířských značek, ale na všechny lokality s nálezy keramiky v zájmovém území. To mu v závěrečné kapitole umožnilo vyvodit podstatně širší závěry a naznačit další diskusní témata o středověkém hrnčířství, než by nabízela prezentace keramiky a lokalit „pouze se značkami“. Nepochybně přínosnou a inspirující je kapitola, popisující autorův experiment s výrobou značek na dnech keramických nádob včetně interpretačního ověřování u odborné i laické veřejnosti (kap. 8).

Posledně jmenovaná stať je vložena mezi hodnotící kapitoly 7 a 9, v nichž autor analyzuje poznatky z předchozích kapitol a shrnuje výsledky své práce. Vedle samostatného hodnocení nálezů z jihozápadních Čech z mnoha úhlů pohledu (vytěžení pramenné základny, metodika dokumentace značek na dnech, komparace značek s různými typy nádob, jejich objemy, problematika tzv. identických značek, tzv. nezáměrných otisků, podrobný rozbor nálezů z různých chronologických horizontů, nálezových prostředí a sociálních prostředí ad.), se vyjadřuje i k otázkám oborově metodickým, zvl. v oblasti typologie a dalších možností studia této specifické historicko-archeologické materie.

I když jsem jako budoucí školitel při výběru tématu projevoval obavy z toho, aby toto závažné, dlouhá léta diskutované a nejednotně interpretované téma (zvl. v hledání odpovědí na smysl a poslání značek na dnech středověké keramiky), po stránce interpretační autor zvládl, musím po dokončení rukopisu s potěšením konstatovat, že se M. Pták zhostil daného úkolu jako profesionál. Na jedné straně prezentoval v odborné literatuře po desítky let se rozvíjející diskusi o smyslu a poslání značek na středověké užitkové keramice, zároveň však – i na základě svého vlastního studia dané problematiky – konstatoval vše, o čem značky na dnech vypovídají, avšak mimo objektivní fakta se do úrovně interpretačních a dalších spekulací nepustil. To hodnotím jako přínosné zvl. proto, že výsledky jeho práce mohou být východiskem pro další studium dané problematiky, a to nejen v úrovni regionálních dějin a středověké hmotné kultury, ale i oborově metodické.

Forma magisterské práce

Magisterská práce je rozdělena do dvou svazků. První díl obsahuje 200 stran textu, druhý 104 celostranových obrazových příloh a 5 tabulek na 27 stranách. Splňuje tedy požadavky na rozsah magisterské práce. Je členěna na 9 kapitol s připojeným seznamem použitých pramenů, odborné literatury a příloh.

Posuzování formální stránky magisterské práce zahrnuje vedle koncepce a členění i pohled na nejzákladnější složky psané odborné stati. Sem patří vedle gramatiky a stylistiky také odkazový aparát a oborová terminologie.

Práce je přehledně členěna, čtivá, s vyspělou oborovou terminologií. Vyskytuje se v ní pouze menší množství přepisů a gramatických chyb.

Jedinou vážnou připomínku, kterou lze k práci jako celku vznést, mám k citacím a odkazovému aparátu. Studie, která by si ve formě reprezentativního výtahu zasloužila publikování s odborným tiskem, je totiž zatížena velkým množstvím citačních nedostatků, které bude nutno před zveřejněním odstranit. Jako příklady uvádím, že v textu je v závorkách uvedeno 54 citací (odkazů), k nimž zcela chybí titul v seznamu pramenů a literatury²; 14x je v textu uvedená chybná citace, kterou se mi – jen díky znalosti problematiky – podařilo identifikovat s jinou prací v seznamu literatury³. Při opačném pohledu, tj. při komparaci závěrečného seznamu literatury s textem, není ve 45 případech titul, uvedený v pramenech a seznamu literatury (s. 167-193; 7 prameny, 38 literatura), vůbec odkazován v textu⁴. Ve 102 případech nejsou u prací, odkazovaných v textech, uvedeny strany⁵.

---

² Podrobně jsou chyby vyznačeny v posuzovaném rukopisu. Zde uvádím výběr titulů, které chybí v sezn. např.: Gabriel – Smetana 1980, 132 (s. 5); Šimák 1938 (s. 25); Braun – Klápště 1978 (s. 26); Menclová 1972 (s. 28); Nohejlová-Prátová 1955, 1957 (s. 30); Hostaš – Vaněk 1902 (s. 35); Král – Metlička 2009 (s. 40); Musil – Plaček – Úlovec 2005 (s. 50); Sedláček 1892 (s. 51); Durdík 1999 (s. 51); Rožmberský 1988 (s. 53); Anderle – Rožmberský – Trachta 1993 (s. 56); Roubík 1950 (s. 62); Čechura 2002 (s. 69); Úlovec 2000 (s. 71); Turek 1957 (s. 82); Vaněk – Hostaš 1899 (s. 83); Bělohávek 1985 (s. 83); Úlovec 1995a (s. 86); Mencl 1978 (s. 88); Krumphanzlová 1974 (s. 102); Kolektiv 1986 (s. 114); Pícka 2009 (s. 119); Kuthan 1980 (s. 132); Hrubý – Lutovský 2000 (s. 140); Kaňáková – Škrábek 1972 (s. 144); Beneš 1993 (s. 147) ad.

³ Např. jiný rok vydání apod.: Macháček 2002, 342 (v sezn. Macháček 2001) (s. 6); Fusek (99-108) – chybí rok vydání (s. 11); Pavlů 1972 (v sezn. lit. 1971) (s. 15); Hubený 1995 (v sezn. 1985) (s. 16); Tomášek 2004 (v sezn. 2000) (s. 18); Neuhauzlová 1998 (v sezn. Neuhänslová); Profous 1947-1957 (v seznamu lit. po jednotlivých rocích, při čemž k r. 1957 Profousova práce není) (s. 24); Ječný 1922a, 1992b – v sezn. jen 1992 (s. 30); Křivánek 2004 (v sezn. 2000) (s. 66); Heber 1843 (v sezn. 1843-1849) (s. 67); Švábek 1989b (v sezn. 1989) (s. 68) ad.

⁴ Seznam literatury a pramenů: kromě zpřeházeného pořadí jmen v abecedním pořadí a let vydání (např. Anderle 1987 je za 1991; Sedláček 1893 je za 1897; Sklenář – Sklenářová 2005 má dataci už za prvním jménem; Vlček 1984 je za 1999) v textu zcela chybí odkazy na prameny a literaturu, které jsou uvedeny v závěrečných seznamech – seznam pramenů: Hůrková – Pícka 2008a; Mařík 1992; Pícka 2007b; Průchová – Tetou – Chrámecký 2006; Schejbalová 2009; Sovová 2009; Tetou 2006; seznam literatury: Beneš 1978a; Beneš 1993a; Buko 2007; Červený 2007; Dostál 1985; Hejna 1966; Hrubý – Lutovský 2005; Hrubý – Parma 2000; Hůrková 1998c; 2000; 2002; 2006c; 2010d; Janovská – Kausek – Rožmberský 1997; Kamenická 2004; Kuča 2002; 2004; Kudrnáč 1984; Metlička – Král 2009; Němec 1936; 1947; Pelant 1988; Razím 2001; Schejbalová 2010; Smetánka 1973; Šaldová 1961; Šimon 1992; Škrábek 1972; Tetou 2003d; 2003i; Poláček Bd. (s. 190); Úlovec 1994; 1995; 1996a.

⁵ Odkazy v závorkách tedy působí dojmem odkazovaných celých monografií. Na tomto místě uvádím pouze výběr příkladů, všech 102 případů je vyznačeno v rukopisu: Točík 1962 (s. 6); Nekuda 1965 (s. 7); Černohorský 1953, Váňa 1973, Šolle 1963, Sláma 1970, Unger 1978, Varadzin 2004, 2007, 2010 (vše str. 8); Richter 1994 (s.

Z vlastní zkušenosti, vycházející ze čtení předložené studie a hledání odkazů v jejích seznamech, musím doporučit autorovi ke zvážení, zda by nebylo pro budoucí publikaci vhodnější spojit oddělené seznamy pramenů a literatury do seznamu jednoho (např. pod názvem „Prameny a literatura“), neboť v předložené formě je orientace značně ztížena nutností hledat ve dvou seznamech, při čemž není ze způsobu odkazování (citace v závorce) zřejmé, zda má čtenář hledat s seznamu pramenů nebo v seznamu literatury. Nepřehledné je i to, že např. jeden a tentýž autor je uveden v seznamu literatury např. od „Novák 2000b – Novák 2000d“, zatímco „Novák 2000a“ je v pramenech. Tyto úvahy však nechávám na autorově zvážení. Podstatně obtížnější bude doplnit a opravit připomínky, uvedené v předchozím odstavci.

Celkově lze hodnotit formální stránku práce za vyhovující a rozsahem i kvalitou odpovídající magisterské práci.

Závěrečné zhodnocení

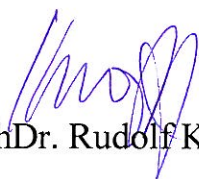
Vynikající téma a badatelsky bravurně zpracovaný obsah předložené práce je snižen v části formální více než dvěma sty nedostatky v citačním a odkazovém aparátu. Protože magisterská práce má prokázat to, že autor umí na příslušné úrovni řešit zvolené odborné téma a zvládá samostatnou práci s prameny a literaturou, stejně jako stylistiku, oborovou terminologii, odkazový aparát atd., jsem nucen práci ohodnotit známkou: **výborně mínus**

Otázky k obhajobě:

1/ jakou má autor představu o publikačním zpřístupnění rukopisu, především s ohledem na rozsah předloženého textu a příslušné dokumentace.

2/ jak odpovídají prezentované poznatky z Klatovska nálezovému fondu z Heřmaně?

V Českých Budějovicích 7. června 2012

doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.